

מאורות השבת

פרשת בלק

עורך: הרב סתיו א.

מאור הפרשה | מאור הדרשה | מאור החינוך | מאור המנורה | מאור הבית | מאור ההלכה

מאור הדרשה

השגעון

"אם יתן לי בלק מלא ביתו
כסף וזהב" (כב, יח)

בלעם הרשע אהב כסף עד לשמיים, ולכן הוא אמר "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב..."

הוא התעלף רק מלחשוב על זה.

אבל מה הוא עוד אהב? כבוד. מה הוא אהב יותר - כסף או כבוד?

כשבלעם נכשל מלקבל את עם ישראל, אומר לו בלק: "אמרתי כבוד אכבדך, והנה מנעך ה' מכבוד... ועתה ברח לך אל מקומך!" קישטא!

אילו בזיונות...

ובכל זאת, בלעם לא בורח... הוא מעדיף להישאר ולתת לבלק עצה איך אפשר בדרך אחרת להפיל את עם ישראל...

ככה מתנהג אדם שאוהב כבוד?!

עושים לו כאלו בזיונות, ובמקום להזיק הוא מנסה לעזור?!

הרי אדם שאוהב כבוד, באותו רגע היה מכריז על 'ניתוק יחסים'... מה קרה לו?!

המשך בעמוד 2

מאור הפרשה

הרב אבשלום חدد (חמדת משה נעם השבת)

האתון ובלעם

"וַיָּקָם בְּלָעַם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׂ אֶת אֲתָנּוֹ וַיֵּלֶךְ עִם שָׂרֵי מוֹאָב" (במדבר כב, כא)

בלעם רוכב על אתונו בדרך לבלק לקלל את ישראל. הקב"ה שולח מלאך לעכב אותו, "ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו... ותרא האתון את מלאך ה'... ותט האתון מן הדרך"... בלעם מכה את האתון, להחזיר אותה למסלול... ואז קורא דבר פלא. "ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך" בלעם מקבל נס עצום, שינוי בבריאה, אתון מדברת... **המשנה** (אבות ה) **אומרת**: עשרה דברים נבראו בע"ש בין השמשות ואלו הן.. פי האתון. **אומר הברטנורא**: בין השמשות נגזר עליה שתדבר עם בלעם. לא נבראה האתון עצמה אלא כח הדיבור לעתיד שתוכל לדבר עם בלעם.

למה צריך כזה נס? הקב"ה בורא בריאה מיוחדת מששת ימי בראשית ע"ש בין השמשות רק כדי לשאול את בלעם כזו שאלה, בלי שום חוכמה ותועלת? למעשה המלאך עצמו כבר שואל את בלעם "על מה הכית את אתונך" א"כ למה צריך את הפלא הזה?

ההסבר הפשוט הוא, רצון להשפיל את בלעם. **הזה"ק אומר**: אתה מתפאר שאתה "יודע דעת עליון" אפילו דעת בהמתך אינך יודע. "ותט האתון מן הדרך" **אומר רבינו בחיי**: הודיעו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם, הנה הש"י יכול למנוע ממנו הדבור ולשומו כפי הבהמה ועל כן אין לו להתגאות בכח הדיבור. **הכלי יקר אומר**: שלא יתגאה בנבואה שלו גם האתון ראתה מלאכים, או לביישו לפני השרים שישמעו שאתונו הייתה לו סוכנת.

אבל יש עוד תירוץ "למה הכינני זה שלש רגלים" **אומר רש"י**: רמז לו אתה מבקש לעקור

המשך בעמוד 4

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל זללה"ה

מאור החינוך

הרב אריאל יצחק

לייקר את הדברים

בכיתות הנמוכות, יותר קל לטעת סיפוק בלימוד באמצעות עזרים והמחשות.

לדוגמא, כאשר לומדים על כלי המשכן, בונים דגם קטן של המשכן וכדומה, אולם בכיתות הגבוהות, הדבר קשה יותר. בכיתות הגבוהות חשוב מאוד להחדיר "גיעשמאק" בלימוד. הדבר חשוב במיוחד כאשר האבות בדרך כלל לא לומדים עם בניהם וכעת על הת"ת לבדו מוטלת החובה להחדיר בילדים הנאה בלימוד.

אנחנו יוצרים שמחה מיוחדת עבור כל הערה שילד אומר כאשר הוא מכוון לדעה של אחד מהראשונים או מהאחרונים. זהו ממש יום חג עבורו ועבורנו. אני משתדל ללמד את הילדים ולהביא אותם לשאול ולכוון לדעותיהם של רבותינו. לדוגמא, כאשר לומדים סוגיה וקוראים רש"י אני שואל את הילדים "מדוע לדעתכם רש"י כתב כך? מה הפריע לו?" וכאשר תוספות חולק אני שואל "מדוע תוספות חולק על רש"י?" צורה זו של לימוד גורמת לילדים להשתתף ולקחת חלק ובסופו של דבר אני מראה להם שמה שהם אמרו, אלו בדיק דבריו של הרבי עקיבא איגר. המחנך אמור לייקר דברים כאלו ולומר לילד, הנה, זכית לכוון לדעת גדולים, לך למנהל וספר לו את הווארט. אנחנו רואים בחוש שכאשר ילדים מקבלים "גיעשמאק" בלימוד, הסיכוי שהם ילכו בסיומ כיתה ח' לשיבה, עולה עשרת מונים.

"לב לדעת"

יעוץ והכוונה תורני זוגי ומשפחתי

מאור המנורה

מנורת המאור פרק רלט

יכולת בלימוד התורה

אע"פ שיש חילוק בטבעי בני אדם, בהיות קצתם מוכנים ללימוד יותר מאחרים. כשמזיגו של אדם נוטה אל היובש ועצם מוחו זך והלחות בו מועט, יהא קל בעיניו ללמוד ולהבין העניינים ולזכרם, יותר מאיש בעל הליחה הלבנה שהוא רוב הלחות במוח.

אבל, אם האיש הראשון, זה המוכן יותר במזיגו לזאת המעלה, לא ילמד כלל ולא יעורר רוחו, זולתי ללכת אחר מעדני עולם ותחבולותיו, ישאר סכל בלי ספק. וכן זה השני, רב הליחה בטבעו, אם ירבה בלימוד מאהבה ויהגה בו יומם ולילה, ידע ויבין וישיג, לולי שיהא יותר בעמל וקושי. ולכן, אם יאמר לך אדם 'געתי ולא מצאתי', אל תאמן בו. ואין ספק שאין אדם בעולם שייגע ולא ימצא, זולתי אם הוא כסיל מוחלט שלא ירצה ללמוד.

וטוב לאדם ללמוד כל המושכלות, אם יוכל להבינם ולידעם בבת אחת. אבל לפי שאין אדם יכול ללמוד החכמות בלי הקדמות גדולות ובזמן רב ובעמל גדול ובפרישות מההנאות, ועל זה רוב העולם מואסין אותו מעיוורון ליבם, לפי שאינם יכולין להשיג בהתחלה לגודל הטובה הבאה לאדם בסוף, בסיבת החכמה, אשר לא יוכל לספרה. על כן, הערימה תורה ונתנה רשות להבטיח למתחיל העיון, בשכר, שהוא כטיפה לים אצל העתיד לבוא, והוא שקול בעיניו יותר מהשכר והעידון הגדול הבא בסוף. ואע"פ שיתחיל ללמוד על מנת שכר מועט, לסוף כשישיג האמת, יקל בעיניו השכר הראשון, ובמדרגה אחר מדרגה יעלה להשיג השכר האמיתי אשר עין לא ראתה אלהים זולתך (ישעיה). ואין כח לשום בעל גוף להשיגו על בוריו, אלא החכמים בדמיון ובמשל. כמו הסומא אשר לא ראה אור מימיו, שאינו יכול להשיג ענייני הגוונים והבדלם.

וכן כך היא דרכה של תורה, שאין אדם יכול להכנס בלימוד החמור בתחילה, אלא מן הקל אל הכבד ממנו, מעלה אחר מעלה במעלות הסולם. על כן, יש לו לאדם להתחיל מן המקרא, ואח"כ במשנה, ומן המשנה אל התלמוד, ומן התלמוד יוכל להכנס אח"כ בחכמות ובסתר תורה שהם דבר גדול. ואחר שיוכל להשיג בזה, אל יוציא כל ימיו במקרא ובמשנה, אלא בכל מה שיוכל להשיג.

ועם כל זה, אל ישליך אחר גוו המקרא והמשנה, אלא יחזור בה תמיד. אומרת הגמרא (ע"ז טו): כתיב בתהלים 'על פלגי מים', אמר רבי תנחום בר חנילאי, לעולם ישלש אדם שנותיו, שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. ושנותיו היינו בלימודו בכל יום (ע"ש).

ויעשה תורתו קבע ומלאכתו עראי. שנאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיק' וכתב 'ואספת דגנך ותירושך ויצהרך' (ע' ברכות לה:).

ולעולם ילמד בדבר שהוא יותר חפץ בו. אומרת הגמרא (ע"ז טו). תניא, אין אדם לומד תורה, אלא ממקום שליבו חפץ, שנאמר (תהלים) "כי אם בתורת ה' חפצו". ואמר רבא, בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה, ולבסוף נקראת על שמו, שנאמר "כי אם בתורת ה' חפצו, ובתורתו יהגה ויליה". ואמר רבא, לעולם ילמד אדם, ואח"כ יהגה, שכתוב 'ובתורתו יהגה'. ואמר רבא, יגרוס אדם לימודו ואח"כ יתבונן בו, ואע"פ ששוכח [לבסוף], ואע"פ שאינו מבין מה הוא אומר, שנאמר 'גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת'. וכשירגיל בזה, יצליח בלימודו.

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת
שלום בן אפרים

לעילוי נשמת
שמעון בן דוד

לעילוי נשמת
ניסים בן פנחס

לעילוי נשמת
אוריית בת ניסים עמרם

לעילוי נשמת
משה בן חסן יעקב

לעילוי נשמת
יהונתן בן משה

מאור
הנשמה

מאור הבית

בלי עין הרע!

יקירת! זה תלוי בך! שכן האישה אחראית על צניעות הבית ועל הליכותיו, הן בבית והן מחוץ.

תשמרי על ביתך, הימנעי מחשיפה והתבלטות ותחיי בצנעה. לכבוד הקב"ה ולא לכבוד בני האדם.

כן, יש יצר הרע שאומר לך: תצלמי בשביל זיכוי הרבים, שיכירו את החנויות ושגם בעלה של חברתך יקנה לה תכשיט בשביל שלום הבית שלהם.. סיפרה לי מישהי אמידה מאוד שהעלתה את תמונת שמונת ילדיה לבושים חג בחנות בגדים בשביל לזכות את הרבים ולהכניס אמונה שהקב"ה משלם על הכל ולא לפחד לקנות.. טעות הייתה בידיה כי בכך היא גרמה לאנשים צער שאין ביכולתם להיכנס לכתחילה לחנות ולקנות. זה יצר הרע ואת יודעת שזה למען יראו וירצו גם והרצון בלא היכולת גורם לצער הזולת וצער זה מביא עין רעה ושום חמסה שתוסיפי לא תעזור.

התגברי על היצר והרחיקי מביתך את העין הרעה!

כותבת לך באהבה רבה!
שבת שלום!

"מַה טְבוּ אֱהֻלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁפַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל." (במדבר כד, ה)

לאחר שבלעם הרשע מנסה בכל דרך אפשרית לפגוע בעם ישראל, אם ע"י כשפים, אם ע"י קללות ואם ע"י עין הרע [כפי שכתוב 'וישא בלעם את עיניו ופרש': בקש להכניס בהם עין רעה]. ושום דרך לא צלחה לו, בלעם נושא את עיניו אל עבר מחנה ישראל, ורואה את השבטים, כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינם מעורבים, הוא מבין שעם ישראל שמור ומוגן ומבורך על ידי הקב"ה. ואין הוא יכול לפגוע בעם ישראל, למה? משום שפתחי האוהלים לא היו מכוונים זה מול זה, אף אחד מהם לא ראה מה קורה באוהל של השני, ובכך לא עושים עין הרע אחד לשני ולכן ניצלו מעין הרע של בלעם הרשע.

אנחנו חיים היום בעולם שאם לא צילמת, לא היית! אם לא תיעדת כל צעד ושעל שלך ושל בני ביתך ולא הפצת בכל מקום ולא סיפרת לכולם אז זה לא שווה, כי חבל על המאמץ שהרי בשביל מה ההשקעה? בשביל הציבור הרחב שיראה, מה אכלתי ומה שתיתי, באיזו מסעדה ישבתי, ומה בעלי קנה לי ועוד ועוד הצצות לחיינו האישיים.

להיחשף, לתעד, לספר ולהראות לכולם זה להביא הביתה את העין הרעה!

אלא ודאי שהוא אהב כבוד, אבל כסף הוא אהב עוד יותר!

ומה זה קשור אלינו?

יש דין שאסור לקרוא לאור הנר בשבת, שמא יטה.

פעם, הנר היה עשוי משמן, ואם הוא יקרא לאורו בשבת, הוא עלול לשחק עם השמן כדי שהשלהבת תגדל. כך היה דרכם.

אבל יש עוד דין: אדם חשוב, שאין דרכו להטות את הנר אפילו ביום חול, משום שיש לו עבדים שיעשו זאת בשבילו, לאדם כזה מותר לו לקרוא לאור הנר, כי אין חשש לגביו.

מספרת הגמרא, שרבי ישמעאל קרא לאור הנר והיטה.

אבל הרי הוא היה אדם מכובד? אז איך יכול להיות?!

עונה הגמרא שאצל תורה, הוא לא היה מכובד.

הוא היה אדם מכובד! היו לו עבדים שעשו בשבילו הכל!

אבל כשזה הגיע לתורה, הוא בכלל לא היה שם. הוא לא שם לב למה שהוא עושה, הוא היה כשיכור מהתענוג שבלימוד...

ואנחנו.. לא מבקשים מאיתנו שנהיה כמו שיכורים...

אבל לפחות לאהוב את התורה הקדושה יותר מהכסף, "וכל חפצך לא ישוו בה"...

ולא מדברים על זה שתעזוב את העבודה... ממש לא.

אבל לפחות לעשות הפסקה מהשיגעון, וללמוד איזו חצי שעה ביום.

(אפריון שלמה)

מאור הפרשה המשך מעמוד 1

אתונו". אצל אברהם כתיב חמור, שהוא זכר, כי לאברהם אין צירוף כלל לחומריות, רק רוכב ומתעלה עליו ביותר, ולבלעם לפי מדרגתו חבור אל החומרי, שנאמר "ההסכן הסכנתי לעשות לך", מלשון "ותהי למלך סוכנת", שבלעם היה מתחבר לחומר.

פה הוא המחבר בין הרוחני- שכל לגשמי- איברים. נביא זה ניצחון על החומר נביא של אומה"ע כולו חומר. בלעם כמו חמורו עם הנבואה והפלא הגדול נשאר חמור.

האתון לא צריכה לספר לו את עוצמתם של ישראל, את הניסים העצומים שנעשו להם.. הוא מכיר את זה, הוא היה מיועצי פרעה, הוא יודע דעת עליון. האתון רק שואלת אותו "מה עשיתי לך.. ההסכן הסכנתי לעשות לך כה" כלומר, את כולם אתה יכול לרמות רק אותי לא.

מסופר על חסיד שנהג לא כשורה. אמר לו האדמו"ר את מי ניסית לרמות? את הקב"ה- אי אפשר, את כלל הציבור- גם קשה בסוף הכל מתגלה.. אלא מה? רצית לשקר את עצמך, טוב, זה לא חכמה לרמות טיפש. **שבת שלום.**

מנביאי אומות העולם, ואין הנבואה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר (שבת צב).. ועשיר הוא השמח בחלקו ואינו רע עין, וגיבור הכובש יצרו, שאינו בעל נפש רחבה, וחכם בתורה.. אם כן, ודאי בלעם היה גם כן נקי מכל אלה, והיה מלמד דרך ה' כאברהם. שהרי היה נביא ויודע מאמיתות השם יתברך, ונבואתו אמת שנכתבה בתורה. **רק כל זה היה בהתגלות לבו, אבל מעמקי לבו הוא גוי** שאין לו שום שייכות באמת לכל שלוש מעלות הנזכרות, וכשהגיע לניסיון נתברר שהוא ההיפך מכולם. מבהיל, אדם יכול להתהלך בלי לדעת מה יש בנפשו, בלעם מרגיש שהוא מושלם, והקב"ה משרה נבואה עליו.. עד לניסיון.

מבחינת הכוחות והכשרון היה בלעם שווה למשה. משה משתמש בכוחותיו לרוממות.. ובלעם השתמש בהם לשפלות..

האתון הייתה סמל לבלעם.. חמור, הוא סמל החומריות. **אומר המהר"ל (גור אריה):** אברהם היה ראש לאומה הישראלית, וכן היה בלעם ראש לאומות, לפי שהיה נביא לאומות, ומפני שהראש והעליון יש לו התעלות ביותר, לפיכך נמצא שני דברים אצל אברהם ובלעם בשווה, באברהם כתיב "ויחבוש את חמורו", ובבלעם "ויחבוש את

מאור ההלכה

מתוך 'קיצור הלכות ומנהגים - הלכות שבת'
המצורף לספר שתילי זיתים הלכות שבת

רסג

הדלקת נרות שבת, וקבלת תוספת שבת

כג וכן ההולכים לבית מלון, האשה הגדולה שבנשים תדליק נרות שבת בחדר האוכל, ושאר הנשים תדלקנה בלא ברכה [מז]. ואם הנהלת המלון מרשה להדליק נרות בחדרים, חייבים להדליק שם בברכה [מת]. ואם אינן יכולות להדליק בחדרים נרות, יכולות להדליק שם בברכה מנורת חשמל לשם נר שבת [מט]. ואם יש להם מנורה הפועלת על ידי סוללה או מצבר, היא עדיפה מן המנורה המחוברת לחשמל הכללי (ס"ל סימן רסד ס"ג):

כד המתארח אצל חבירו ואין לו שם חדר מיוחד, והוא אוכל משלו בנפרד, אין חשש של שלום בית, שהרי כבר יש שם אור. ואין עליו אלא המצוה על כל איש ישראל להדליק נר בשבת. לפיכך אם אשתו מדליקה בביתו, יוצא בזה ידי חובתו. אבל אם אשתו אינה מדליקה בביתו, צריך להשתתף עם בעל הבית בפרוטה, כדי לקיים מצות הדלקת נר שבת במקום שהוא נמצא. אולם אם אינו אוכל משלו אלא משל בעל הבית, הרי הוא כאחד מבני הבית, ויוצא ידי חובתו בהדלקת בעל הבית, ואינו צריך להשתתף עמו בפרוטה (ס"ל ס"ז ד"ה אורח):

כה אם כל בני הבית אוכלים סעודת ליל שבת בבית אחר, כגון בבית הוריהם, ואחר כך חוזרים לישון בביתם, ילכו לפני כניסת השבת לבית שאוכלים בו, והאשה תדליק שם נרות בלא ברכה. ואם אינם יכולים ללכת שמה לפני כניסת השבת, תדליק האשה בביתה בברכה נרות ארוכים, כדי שיחזרו ועדיין הנרות דולקים ויהנו מהם [נ]. ואם אין להם נרות ארוכים, תדליק האשה בביתה בברכה, ותשאר שם מעט זמן לאחר שהחשיך קצת, כדי שתהנה לאור הנרות. ואם רוצה ללכת ועדיין לא החשיך כלל, יכולה לכבות את אור החשמל ולהחשיך את הבית, כדי שתהנה לאור הנרות (ס"ל ס"ט):

שיכולים לסגור את דלת השירותים ולהחשיך את החדר, לא יברכו. ודי בזה. כיון שאין חובה לברך על אור חשמל. וכיון שאין אפשרות לברך על האור שבשירותים, די שיהיה להם אור חשמל המאיר למה שצריכים בחדר. וה"ה מי שחושש לברך על אור החשמל. אינו חייב לברך:

[ג] וכיון שעשתה כך, אפילו אם לבסוף התעכבו וחזרו לביתם לאחר שכבו הנרות, באופן שלא נהנו מהם, קיימו מצות הדלקת נר שבת. והברכה אינה לבטלה. עיין ז"ר סקט"ו:

[מז] וה"ה איש ההולך לבדו לבית מלון, יסמוך על הדלקתו. וטוב יותר שידליק בחדרו על אור החשמל ויברך עליו:

[מת] ומי ששכר שני חדרים במלון, אחד לו ואחד לבניו, ולכל חדר יש כניסה נפרדת, אם ירצו יכולים להדליק בשני החדרים בברכה, אלא שאינו חובה:

[מט] וידליקו דוקא את האור שבחדר, ולא את האור שבשירותים, משום ביזוי מצוה. ואם האור שבחדר מפריע להם ורוצים להדליק את האור שבשירותים, כיון